

Dr. Fran Ilešić, Stanko Vraz u školama. V tej temeljiti razpravi, ki je ponatisnjena iz 5. knjige „Gradje za poviest književnosti hrvatske“, je pisec po natisnjenih in nenatisnjenih virih sestavil točno poročilo, kako se je Stanko Vraz (pristni Jakob Frass) šolal od ljudske šole do zaključka vseučiliških študij v Gradcu. S to razpravo je znani izborni Markovičev životopis St. Vraza v mnogih podrobnostih izpopolnjen; za nas pa so zlasti važni vpogledi v tedanje kulturno ozadje, posebno slovenskega Štajerja, vpogledi, ki se ob razvrščanju snovi implicito zasvetlikajo in ki jim je pisec skrbno prižigal luč.

Dr. Jos. Tomišek.

„Društvo sv. Jeronima“ je izdalo za letos sledeče publikacije: 1. Danica. Koledar društva Svetojeronimskoga za godinu 1908. 2. Život sv. Pavla. Napisao dr. Rudolf Vimer, kr. sveučilišni profesor. 3. Hrvatska pjesma. Izbor umjetnog pjesništva za puk. Uredio i uvodom popratio Josip Milaković. 4. O narodnom gospodarstvu. Napisao dr. Franjo Milobar. 5. Poučni razgovori II. 6. Ljetopis i imenik književnoga društva sv. Jeronima u Zagrebu za godinu 1906.

Društveni koledar se tiska v 48.000 komadih, članov pa ima društvo samo 14.102, torej proti številu članov „Družbe sv. Mohorja“ jako malo. Vprašali bi, kaj je vzrok. Ali naj sklepamo iz tega, da je hrvatski kmet manj izobražen mimo našega? Potem bi se morali merodajni krogi tem bolj potruditi, da se med ljudstvom širi knjiga! Če pa so morda publikacije take, da ljudstvu ne ugajajo, potem je dolžnost odborova poskrbeti za to, da se temu nedostatku odpomore. Vsekakor bi si želeli pri tem društvu, baš ker je nekako merilo za duševni nivó preprostega naroda med našimi brati, večjega napredka.

Novi akordi, VI. letnik, 1906/7, urednik dr. Gojmir Krek, založnik Lav. Schwentnerjeva knjigarna v Ljubljani. Cena 8 K.

Kroniko sodobnega razvoja slovenske glasbe imenujemo lahko dr. Krekove „Nove akorde“. V njih se pojavljajo naši skladatelji, novi in stari, ter nam podajejo svoje najnovejše skladbe, in da so te skladbe objave vredne, jamči skrbnost urednika, čigar ime si je pridobilo po njegovih skladbah dober glas. „Novi akordi“ se razlikujejo od podobnih inorodnih zbirk prav bistveno; le-te podajejo izvečine le prazna mašila, škartirano blago. „Novi akordi“ pa se ponašajo kot glasilo dobre in tudi prav dobre skladbe in zaslužijo zato občega vpoštevanja.

Pravkar dokončani VI. letnik obsega dobro polovico klavirske skladbe in pa solonapeve s spremljevanjem klavirja, drugo so zbori. Izmed klavirskih skladb je najobsežnejša Vjekoslava Rosenberg-Ružičeva „Sonata“, o kateri smo objavili poročilo o priliki, ko je izšla v posebnem zvezku kot ponatisk. Emila Adamiča „Prvi sneg“ priča, da se emancipuje skladatelj prosteje do pravega klavirskega sloga, ki se mu je v tej skladbi prav dobro posrečil, Frana Gerbiča „Romanca“ in „Spominski list“ pa sta prikupljiva po svoji ljubeznivi sentimentalnosti in lahki pisavi. Tehnično više se je vzpel Josip Prochazka v „Silhouetah“, v katerih podaje bujno sliko misterijoznega razpoloženja. Dr. Krekova „Gavota“ kaže značilna svojstva v moderni izučeneja skladatelja.

Solonapevi: Preprosta in otroško nežna je Emila Adamiča „Iz otroških pesmi na tujem III“, preprosta tudi dr. Benj. Ipavica „Ob studencu“. Istega skladatelja „Menih“, odičen po strastno vzkipevajoči kantileni, se utegne prikupiti basistom. Ognjevitega kolorita je Jos. Prochazkov „Večer“, zanimiv tudi po svojem prelestnem klavirskem spremljevanju. Interesanten, ne lahek problem je rešil dr. Gojmir Krek z uglasbitvijo Drag. Kettejeve „Pred krčmo“, pesmi, polne bridkega humorja. V baladnem tonu se vzpenja ob širokih harfnih harmonijah Antona Lajovica „Romanca“, uglasbena na besede Murn-Aleksandrova. Anton Svetek je uglasbil Otona Zupančiča „Svetlo noč“, ob uspešni gradaciji se javljata tu temperament in stremljenje po plastični izrazovitosti.

Zbori: Stanko Premrl objavlja dvoje moških zborov: „Kedar tiha žalost“ in „Trojno gorje“, lepi, možati skladbi odlične harmonizacije, in nežno razpoložen ženski zbor „Lilije“, Emil Adamič krepak moški zbor „Naša zastava“, simpatičen, ljubezniv ženski zbor „Po slovesu“ ter troje mešanih zborov: „Fantu“, „V saneli“ in „V snegu“, ki se glase prijazno in prav prikupno preprosto. Vriskajoče veselje doni iz Emeriha Berowa peteroglasne, v ruskem žanru uglasbene „Vesna krasnaja“, korektno delo je hvaliti v Frana Ferjančiča moških zborih „Pevci smo slovenski mi“ in „Slovo mrtvim“. Vjekoslav Rosenberg-Ružič podaje moški zbor s tenorskim solom „Tudji sviete“, dr. Benj. Ipavic mešan zbor „Zapuščena“, Mihael Rožanc moški četverospjev „Roža“. Najznamenitejši in zares odličen je dr. Gojmira Kreka mešani zbor „Tam na vrtni gredi . . .“, presenetljiv po svoji eleganci in po umnem, vzoritem razsnutku glasovnega stavka.

Dr. V. Foerster.

Koncert Jaroslava Kociana je priredila „Glasb. Matica“ dne 2. oktobra v koncertni dvorani „Uniona“ s povoljnim uspehom. Posetil je Kocian po nekolikih letih zopet belo Ljubljano, potem ko je absolviral turnejo v Ameriki. Kocian je vsekakor virtuoz na svojih goslih, obvladuje svoj instrument z lahkoto in z gotovostjo, kateri opravičujeta, imenovati ga umetnika? Svoje tehnične zmožnosti je izkazal Kocian zlasti v Čajkovskega „Koncertu za gosli“ op. 35, ki ga je zigral z bravuro, in tudi v lastni skladbi „Old Folks at Homes“, ki podaje varijacije na tema ameriške melodije. V ostalih skladbah je prevladoval liriški značaj, žal, da je bil program v tem oziru ne kaj zanimiv, za Kociana pa tudi ne dosti primeren, ker mu primanjkuje za pravo liriko pristnega čuvstvanja. Največ skladb na sporedu je bilo Kociana samega, skladb, ki so prijetne sluhu, ki pa ne sodijo na spored koncertujočega umetnika, kajti od umetnika zahtevamo, da nas ne zabava samo, marveč tudi vzgaja in nam teši muzikalno naše hrepenenje z izbiro biserov vznašajoče glasbene literature. Ob strani Kociana je nastopil kot pianist Fran Veselský, dober, soliden in rutiniran glasbenik. Tudi Veselský je podal skladbe lastnega izvora; izmed njih je pohvaliti „Češko fantazijo za klavir“, ki javlja hvalevredno spretnost v okusnem in učinkljivem harmonizovanju narodne popevke.

Dr. V. Foerster.

„Venček“ triglasnih narodnih pesmi za šolo in dom. I. Sestavil in na svetlo dal Anton Kosi. Založil izdajatelj (A. Kosi v Središču). Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Leta 1907. Cena 25 h.— „Venček“ obsega same lahke pevske točke, ki se bodo dale dobro uporabljati za sporede pri šolskih veselicah. Ta zbirka obsega povsem druge pesmi kot Žirovnikova, ki je namenjena bolj za razširjenje med šolsko mladino, dočim ima le-ta namen, služiti javnim nastopom, ki se prirejajo z učenci. Vse pesmi v zbirki se pojo lahko tudi dvoglasno. Gospod izdajatelj ima v rokopisu tudi že II. zvezek.

— a —